

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մ. Խ. ՔԱՆՈՅԱՆ

ԳԴԴ դասախոս

Այս հոդվածում զետեղված ուսումնական նյութերը համահունչ են ժամանակի պահանջներին և լիովին համապատասխանում են բանկային մասնագետների պատրաստման միջազգային չափանիշներին: Դրանք արդիական են և ներառում են իրավիճակային օրինակներ ֆինանսաբանկային ոլորտի առօրյայից, որոնց ուսումնասիրությունն էլ ավելի է նպաստում մատուցվող նյութի ընկալմանը:

Բանկային համակարգը, ինչպես գիտենք, ցանկացած տնտեսության ամենակարևոր հատվածներից մեկն է, որի բնականոն գործունեությունը վճռորոշ ազդեցություն ունի տնտեսության զարգացման վրա: Բանկերը, որպես տնտեսության կարևոր օղակ կարելի է բնութագրել այն գործառնությունով, որոնք նրանք կատարում են տնտեսության մեջ: Դժվարությունը, սակայն, կայանում է նրանում, որ ոչ միայն բանկերի, այլ նաև դրանց հիմնական մրցակիցների գործառնությունը (ֆունկցիաները) ժամանակի ընթացքում մշտապես փոփոխվում են: Իրականում շատ ֆինանսական ինստիտուտներ ձգտում են մատուցվող ծառայությունների առումով հնարավորինս մոտենալ բանկերին, իսկ բանկերը, իրենց հերթին, ոչ բանկային մրցակիցների հետ պայքարում առաջարկում են մրցակիցներին ոչ բնորոշ ծառայություններ: Ի տարբերություն վարկային կազմակերպությունների կամ այլ ֆինանսական կառույցների բանկը առանձնահատուկ ֆինանսական կազմակերպություն է, որը ներգրավում է ավանդներ, տրամադրում վարկեր, վճարում չեկեր և մատուցում տարբեր ֆինանսական ծառայություններ կառավարությանը, տնտեսավարող սուբյեկտներին, քաղաքացիներին և միմյանց: Բանկը հանդես է գալիս որպես միջնորդ դրամական միջոցներ առաջարկողների և օգտագործողների միջև: Այդ դրամական միջոցները հավաքագրվում են երեք աղբյուրներից՝ ցպահանջ, խնայողական և ժամկետային ավանդներից, այլ բանկերից ստացված կարճաժամկետ փոխառություններից և սեփական կապիտալից: Բանկերը կատարում են նաև հաճախորդների վճարման հանձնարարականները, այդ թվում՝ դրամական միջոցների փոխանցումներ, զնում կամ վաճառում են արժեթղթեր, կառավարում հավատարմագրային հաշիվներ, իրականացնում ֆակտորինգային, լիզինգային և այլ ֆինանսական գործառնություններ և այլն: Բանկն իրավաբանական և ֆիզիկական անձանցից ներգրավված դրամական միջոցները տեղաբաշխում է

իր անունից և իր ռիսկով՝ վերադարձելիության, վճարելիության և ժամկետայնության պայմաններով: Բանկերի դերը տնտեսության մեջ առաջին հերթին բնութագրվում է նրանով, որ բանկերը ֆինանսական միջնորդներ են: «Ֆինանսական միջնորդ» տերմինը նշանակում է ձեռնարկություն (կազմակերպություն), որը տնտեսության մեջ փոխհամագործակցում է երկու տեսակի անհատների կամ կազմակերպությունների հետ: Բանկը կատարում է այս երկու խմբերի՝ վերջնական փոխառուների և ֆինանսական ռեսուրսների աղբյուրների միջև միջնորդության կարևոր գործառույթը:

Բանկերը տնտեսության մեջ կատարում են հետևյալ կարևորագույն գործառույթները՝ միջնորդություն վարկավորման գործում, դրամական եկամուտների խնայողությունների տեսքով հավաքագրում և դրանց վերածում կապիտալի, միջնորդություն վճարումներում, դա բանկերի կարևորագույն գործառույթներից մեկն է: Ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվողներին իրենց կողմից իրականացվող գործառնությունների ընթացքում հաճախ հարկ է լինում կատարելու անկանխիկ վճարումներ իրենց բանկային հաշիվներից: Բանկերը՝ հանդես գալով որպես միջնորդներ վճարումներում, իրենց վրա են վերցնում հաճախորդների համար այս գործառնության կատարումը: Տնտեսավարող սուբյեկտները շահագրգռված են վճարումներում բանկային միջնորդությամբ, քանի որ դրամական գործառնությունների և հաշվարկների համակենտրոնացումը բանկերում կրճատում է նրանց ծախսերը գանձապահների, հաշվապահների և այլ հաստիքների պահպանման համար:

Բանկերի այս գործառույթը սերտորեն կապված է առաջին գործառնության հետ: Արդի պայմաններում բանկերը հաճախորդների հանձնարարությամբ իրականացնում են ապրանքների ու ծառայությունների համար վճարումներ (օրինակ, վճարումների էլեկտրոնային համակարգի օգտագործմամբ չեկեր դուրս գրելու և հաշվանցելու, բանկային հաշիվներից կանխիկ դրամական միջոցների հանձնելու համար բանկոմատների միջոցով): Տվյալ գործառույթը հանդես է գալիս նաև այն դեպքերում, երբ բանկերը ֆոնդային բորսայում արժեթղթերով գործառնություններում հանդես են գալիս որպես միջնորդ, ներդրումային խորհրդատվություն իրականացնող, ներդրումային ընկերություն հանդիսացող կազմակերպություն:

Շահույթը բանկերի ֆինանսատնտեսական գործունեության վերջնական ֆինանսական արդյունքն է: Բանկի շահույթի մեծությունը հաշվարկվում է որպես տոկոսային եկամուտների, ոչ տոկոսային եկամուտների, հաշվեկշիռի դուրս գրված ակտիվների վերադարձի գումարի և տոկոսային ծախսերի, ոչ տոկոսային ծախսերի և ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին կատարված հատկացումների գումարի միջև տարբերություն:

Վերջին տարիներին ՀՀ բանկային շուկայում, այդ թվում՝ նրա առանձին հատվածներում, նկատվում են բանկերի դիրքերի կամ նրանց ցուցանիշների անընդհատ տեղաշարժեր. կախված բանկերի կողմից ընտրված ռազմավարության՝ փորձում են առաջարկել այնպիսի ծառայություններ, որոնք ՀՀ բանկային համակարգում մնան մրցակցային պայմաններում դարձնում են տվյալ գործիքը ավելի պահանջված հաճախորդների կողմից, որն էլ իր հերթին դարձնում է տվյալ բանկին առաջատարը բանկային համակարգում տվյալ գործիքով ցուցանիշները համեմատելիս:

Բնականաբար, տվյալ բանկի կողմից պահանջված և որակյալ ծառայության առաջարկը (օր.՝ ինտերնետ - բանկ ծառայություն) աստիճանաբար ամրապնդում է նրա դիրքերը բանկային մրցակցային շուկայում: Տվյալ ժամանակակից ծառայությունը տալիս է հնարավորություն առանց բանկ այցելելու կատարելու բանկային փոխանցումներ աշխատավայրից կամ բնակարանից, որը տնտեսում է, և՛ ֆինանսական ծախսերը, և՛ ամենակարևորը՝ ժամանակը:

Ժամանակակից բանկային ծառայություններից է տարատեսակ քարտերի թողարկումը, տրամադրումը, քարտերով կատարվող գործառնությունների բազմազանությունը: Ստանալով պլաստիկ քարտը, տրամադրող բանկից համապատասխան առևտրային կետում կամ բանկոմատում կանխիկ ստանալիս, հաճախորդի անվտանգության տեսանկյունից ելնելով քարտի հետ տրամադրվում է ծածկագիր, որը տարբերակում է հաճախորդների քարտերը միմյանցից: Քարտերը ուշագրավ են իրենց տարատեսակներով և յուրաքանչյուրի գործառնություններով:

Այժմ ՀՀ բանկային համակարգում քարտերով կարելի է իրականացնել մի շարք գործարքներ, որը ուղղակի խնայում է շատ մեծ ժամանակ: Քարտերով կարելի է կատարել կանխիկացում, տարբեր վճարումներ (օրինակ՝ կոմունալ վճարումներ, բջջային հեռախոսների լիցքավորում, քարտով այլ քարտային հաշիվներին փոխանցումներ, ինտերնետով տարբեր ծառայությունների պատվիրում կամ ապրանքների ձեռքբերում, այլ երկրներում հյուրանոցային համարների ամրագրում, ավտոմեքենաների վարձույթ, առողջապահական ու ապահովագրական ծախսերի կատարում և այլն), իսկ մի շարք եվրոպական զարգացած երկրներում պլաստիկ քարտով կարելի է անգամ օգտվել հասարակական տրանսպորտից:

Բանալի քառեր - բանկային համակարգ, ֆինանսական ծառայություն, ֆինանսական միջնորդ, պլաստիկ քարտեր, արժեթուղթ, ֆինանսական արդյունք, տոկոսային եկամուտներ, շահույթ

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ասատրյան Բ., Բանկային գործ, Երևան, Սարգսյան հրատ., 2004, 720 էջ:
2. Բաբայան Վ., Բանկային գործի հիմունքներ, Երևան, 2003, 55 էջ:
3. Բադալյան Լ.Յ. Ֆինանսներ, դրամաշրջանառություն և վարկ, Երևան, 2010, 588 էջ:
4. Банки и банковские операции, Под ред. Е.М. Жукова, М., Банки и Биржи Юнити, 1997, 203 с. www.arlis.am
5. www.banker.am
6. www.cba.am
7. www.economy.am

СОВРЕМЕННЫЕ БАНКОВСКИЕ УСЛУГИ

М. Х. КАЛОЯН

Преподаватель ГГУ

Статья посвящена вопросам урегулирования банковской услуг в РА.

Естественно, качество предложенных услуг укрепляет конкурентные позиции банка /например, интернет-банк услуга/. Данная современная услуга позволяет не приходя в банк совершать банковские переводы с места работы или дома, экономя при этом финансовые затраты и, что самое важное, время.

В настоящее время в банковской системе РА можно совершать ряд операций, позволяющих экономить достаточно времени. Карточка дает возможность обналичить деньги, совершать разные операции. В развитых европейских странах пластиковой карточкой можно пользоваться и в общественном транспорте.

MODERN BANKING SERVICES

M. KH. KALOYAN

GSU lecturer

In the article RA banking services' regulation is discussed.

Naturally, the quality of offered services reinforces bank status in terms of competitive aspect. Current bank service allows making bank transfers just at working place without visiting the bank or from home, thus saving financial resources which are important in the modern era.

Currently, the banking system of RA can deliver a range of services that save time. The card enables you to withdraw money and carry out a variety of payments.

In developed European countries the card can be used in public transport.